

REDACȚIA

Arad, Dealul Ferencz-tele nr. 2.

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor.
pe 1/2 an 10
pe 1/4 an 5
pe o lună 2

N-rii de Duminecă pe an 4 coroane.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Manuscrisuri nu se însoțesc.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Dealul Ferencz-tele nr. 2.

INSERȚIUNILE:

de un șir garmond: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 b. de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 509

Sortisori nefrancați nu se primesc

TRIBUNA POPORULUI

Programul lui Tisza.

Contele Tisza, noul prim-ministru, a ajuns să vorbească ieri și în Dieta. În Casa Magnaților și-a putut rosti Miercuri discursul-program. Ne putem deci pronunța asupra ideilor sale politice.

Țeara a cunoscut și până acum părerea lui Tisza, căci n'a fost afacere de stat mai importantă la ordinea zilei, în cel din urmă an, în care el să nu să fi rostit. Totuși, el trebuie judecat de pe cele spuse acum, ca prim-ministru, care ceea-ce spune, se angajează să și realizeze.

Următoarele chestii importante a atins în vorbirea sa:

Concesiunile militare, — despre care vom trata într'un articol separat.

Pentru a aduce ordine în **finanțele statului**, care din an în an au dat îndărăt, contele Tisza a declarat că va introduce economii și va mai reduce sumele enorme și proiectele de investiții. A început o pornire așa zicând înaintea tuturor că va avea în vedere să reducă cheltuielile și să aducă la îndeplinire proiectele de investiții. A spus că va face când una și când alta, dar ministrul culetelor a spus că nu se poate. A risipit din mai ales pe cele de stat.

Pe lângă chestia de finanțe, contele Tisza a vorbit și de acestu program:

A declarat că vrea să meargă la **reorganizarea funcțiilor statului** — o chestie, care se poate face acest lucru, care necesită 19 milioane anual, fără a produce vre-o perturbare în economia statului. Crede mai ales un lucru: e vorba să se meargă să se mărească în același timp și lefurile celorlalți funcționari publici din țeară, ș'anume chiar și cei care stau în slujba diferitelor confesii. Statul trebuie să ajute și pe aceștia.

Pentru noi declarațiile cele mai importante sunt însă cele făcute privitoare la **chestia naționalităților** și la **stabilitatea școlilor** ori mai exact: la **perhorcăria** statificării școlilor.

Bine înțeles, nu suntem încântați de cuvintele zise la adresa **agitatorilor**, pe care ar dori să-i urmărească cu înțelegere riguroasă a legii. Asta dovedește că Tisza ori nu cunoaște îndestul de bine situația naționalităților, ori prin frase de astea amenințătoare caută favoarea șovinistilor. El, mai mult ca ceilalți barbați de stat unguri, ar trebui să știe, că poporul, naționalitățile, e una cu **agitatorii**, că sub această numire Ungurii înțeleg ceea-ce poporul numește **fruntași** ai săi, de care nu s'ar despărți pentru nimic în lume, căci a se despărți de ei, ar însemna **abdăcarea la toate drepturile și aspirațiunile sale**, pentru-că în primul rând și mai ales acești fruntași se opun în luptă pentru drepturile și aspirațiunile naționale! Ori poate că înțelege pe **agitatorii maghiari**, care în Dieta, la comitate și în presă agită și insultă în chip neiertat naționalitățile.

Recunoaștem însă bucuros: îi vine greu lui Tisza să declare că **agitatorii** sunt conducătorii iubiți ai naționalităților, că grație luptei lor, curentul șovinist **exagerat** i-se mai împotrivesc cine-va.

Ear că împotrivirea aceasta este la loc, pentru-că șovinismul într'adever a ajuns amenințător, se poate convinge chiar contele Tisza, citind cele ce scrie **«Budapesti Hirlap»** dela 6 c.

Într'un articol de fond, numitul ziar se ocupă cu cele ce Tisza a spus despre chestia naționalităților. El bine: organul imperialismului maghiar **nu aprobă de loc politica de naționalități a lui Tisza**, ci ar fi dorit ca noul guvern să decreteze îndată desființarea a ori-ce legi unde este înscris vre-un drept și pentru noi naționalități, și mai ales desființarea art. XLV dela 1868, căci așa zice: această lege ne garantează o dezvoltare în spirit național genuin, pe când interesul suprem ar fi ca în stat să nu fie cu puțință altă cultură decât **cea ungurească!**

Când scrie așa **«Budapesti Hirlap»**, ne putem închipui ce zic kossuthiștii de partid a căror căpetenie, Kossuth Ferencz, a promis în ziua oară ca nici dreptele electorale să nu se acorde celor ce nu știe bine ce li și scrie ungurește.

Ceea-ce a spus acum despre **naționalitatea școlilor** în vorbirea sa, contele Tisza, este **contra statificării școlilor**, marturisim că n-a surprins placut. Este o notă nouă în engălearea fruntașilor maghiari și într'adever, a declarat aceasta a doua zi după ce cade dela putere **«Hirlap»**, care statifica în chip nu se poate mai întezit, înseamnă că avem a face cu o profundă și veche convingere.

Ni-s'ar pune astfel în perspectivă o epocă de **reculegere pe terenul școlar**. Forțele n'ar mai trebui să le mistuim în luptă cu inspectorii care ne caută nod în papură pentru-ca pe ruinele școlilor noastre confesionale să ridice școli de stat, ci să augmentăm și sporim școlile noastre confesionale.

După atâtea guverne șoviniști care s'au întrecut să introducă în practică ceea-ce intoleranta opoziție kossuthistă accentua ca teorie, bine înțeles, că un guvern Tisza, care să se mărginească simplu la **controlul**, fie cât de sever, școlilor confesionale, ear nu să aibă ca țintă statificarea, ar fi un câștig pentru noi.

Știm însă din experiență, că una se vorbește și alta se — face, mai ales în cercurile politice conducătoare. Facem deci cuvenitele rezerve și în privința acestei politici a noului guvern, și așteptăm să-l vedem la lucru...

Banca „Victoria” și-a asigurat, prin munca cinstită a atâtor ani, un așa renume, în cât chiar și înaintea Ungurilor se bucură de cea mai deplină încredere. Drept rezultat al acestei bune reputațiuni se poate considera și faptul, că în ședința de Joui congregația comitatului Aradului a hotărât **unanim** ca banii comitatului să fie depuși și la banca **«Victoria»**.

M. Sa și guvernul Héder-váry. În presa maghiară se comentează în chip foarte viu **autograful din cale afară călduros și egiptos ce M. Sa a adresat contelui Khuen primindu-i demisia.** De asemenea se comentează faptul, că pe membri fostului guvern i-a primit în audiență de concediu pe toți d'odată, și li-a adresat, ceea ce până acum nu s'a întâmplat, o **alocuțiune măgulitoare, care s'a publicat și în presa oficioasă.**

Mai însemnăm, că **Darányi și Wlassics a fost decorat, cu acest prilej, cu ordinul Leopold în grad de cavaler.**

Câteva cuvinte despre starea fondurilor Năsăudene.

II.

Cu toate că nici într'un loc nu se spune în statute că prisosul de venit a fundațiilor să se capitalizeze, guvernul nu vrea să permită ca numărul adunat prisosit din venitele anilor premergători ori bani incurși pe altă cale să se întrebunțeze pentru acoperirea necesităților budgetare care se ivesc. În chipul acesta dară spre ex. comitetul executiv voegte să investească în anul ce urmează o sumă mai mare de bani, nu poate folosi spre scopul acesta venitul economisit în anul curent, ci urmând dispoziției arbitrară a ministrului, e îndreptat a capitaliza respectiv a cloca în hârtii de stat — care de regulă nu aduc mai mult de 4% — venitul economisit ori pus la o parte.

Cu un cuvânt venitele se vor **investi** mai la puțin și pentru-că cei din comitet au prea sunt în curaj cu **natura juridică a fondurilor** și pentru-că n'au puteri ca decidenți administrativi, nu sunt în stare a împedea pe ministru ca să nu dispună acolo așa cum ar dispune cu fondurile statului.

Comitetul executiv poate aduce concluse în anumite direcții, însă dacă ministrului ori fișpanului nu-l place, nu permite executarea acestora. Din contra dacă ministrul poruncește, atunci stau gata să execute fără minte. Comitetul este o păpușă în mâinile autorităților politice, pe care o învârtesc după plac. Fonduriile stau cu desăvârșire sub tutela ministrului și a fișpanului. Ear aceștia ori-ce numai binele nu-l voesc fondurilor. Toate le judecă din punctul de vedere politic și nu e de mirat că școlile nu se pot desvolta. Este deci evident, că cele 44 foste comune grănițarești, ca comune posesoare și fundatoare, nici azi nu pot dispune autonom asupra venitelor fondurilor. Și e vorba de **milioane**, cât face averea fondurilor.

Impregiurările acestea au pricinuit starea de plâns de azi a fondurilor. Fostile comune grănițarești a părților năsăudene dispun de frumoasă avere. Posesia lor o formează întinsele păduri, care dela 1890 încoaică se administrează sub auspiciile ministerului de agricultură. Pădurile acestea constituiesc o avere inalienabilă a comunelor și numai interesele lor se pot folosi spre scopurile comunelor. Comunitatea aceasta de avere aduce considerabile venituri. De când pădurile acestea sunt lucrute sistematic în administrația statului, o parte însemnată a acestor venituri a fost împărțită comunelor posesoare ca rentă anuală, ear restul s'a întrebunțat pentru investiri.

Comitetul executiv văzând pericolul ce amenință fondurile, au cerut să se ajute așa, că a recurs la ministrul de agricultură, ca să obție un ajutor anual din venitul pădurilor administrate unitar, pentru acoperirea lipselor fondurilor.

Ministerul de agricultură în anul precedent și a acordat, într'un cas 24,000 cor. pe an, în altul 6000 cor. Văzând însă fișpanul contele Bethlen, că în chipul acesta

fondurile ajung la un frumos izvor de venit și că astfel scopurile lui politice se nimecesc, s'a orientat iute și în noua situație și a exoperat de la guvern hotărârea (pe baza dreptului de supremă inspecție) că ajutorul anual de 24000 cor. să se considere de avere inalienabilă și numai interesele ei să se folosească spre acoperirea lipsurilor în chipul acesta fondurile au rămas din nou fără acoperire. Așa se pot nimici fondurile acestea. Trebuie ordonat că asta și asta este de lipsă, ș'apoi fondurile fac ce știu. Eată deci cel mai sigur mijloc, cu ajutorul căruia venitele fondurilor se reduc la minimum și fondurile se stângenesc cu desăvârșire.

În jurul acestora li se învârtă toată politica

DOUĂ ZILE DE LUPTĂ.

Două zile a ținut lupta fruntașilor români în congregația comitatului Arad. Ș'au stat fruntașii la postul lor până în capăt, nelăsând un singur lucru nediscutat și nici un prilej n'au întrelăsat fără să manifeste păreri și simțirile de care e pătruns poporul român.

Ca și altă-dată, așa și acum, solidaritatea cea mai desăvârșită s'a manifestat în șirurile române. Toți la fel simțesc și vorbesc și la fel votează.

Cerem însă pe viitor, mai multă jertfă membrilor de prin provincie. Să vină adică toți și să stea până în capăt la ședința. Mai ales cele petru-cute în ședința a doua a congregațiunii, Joui, arată că nu putem nici-odată prevedea ce incident se poate naște, incident care să ne găsească pe toți la un loc, ca dreptății ce susținem să dăm greutate cu glasul și cu voturile noastre toate.

Văzurăm, de pildă, că Joui **cea** mai detestabilă goană s'a pus la cale în contra lui Dr. St. C. Pop, care în aceste două zile de luptă i-a frământat mai ales pe șovinistii dela comitat și spusu-li-a în față, bărbătește, în limba lor, ca să înțeleagă toți, adevărurile cele mai crude.

Nu ar fi fost oare datorie supremă, că atunci când vedem din partea fișpanului cea mai crasă parțialitate în defavorul lui Dr. Pop, nu 15, ci o sută să sărim și cu nici un chip să nu lăsăm a se consuma o infamie împotriva fruntașului român luat la țintă mai tare pentru-că a fost mai neindurător față de satrapii?

Ba da.

Intrebăm însă: câți dintre membrii români ai congregației au stat și la a doua ședință? Abia câțiva, măcar că era necesar să fim cel puțin 50—60, și toți să sărim intru apărarea tovarășului nostru de luptă, care și în sala congregației și în presă a fost ținta unui atac încualificabil. Să vadă Ungurii că nu cedăm, că de șirele noastre ca de un zid tare au să se lovească ori-ce tendențe dușmănoase, că atacând ei pe unul dintre noi, toți voinicește suntem decisi a-l apăra.

Ne place a crede însă, că tocmai cazul cu Dr. Pop: când prin aplicarea turcească a regulamentului vor să ne terorizeze, — va fi pe viitor un îndemn ca dela ședința congregației să nu lipsească nici un Român și până în capăt să stee toți, ca stăpânitorii fără rușine să nu mai poată lovi în unul dintre

Noroc escelent la TÖRÖK!!!

Mulți s'au fericit prin noi.

S'au câștigat dela noi mai mult de 12 milioane cor.

Numai în cele 5 luni din urmă am plătit cele mai mari 3 câștiguri și anume:

premiul cel mare de 605,000 coroane . . .	losul Nr. 57,080
câștigul mare de 100,000 " . . .	" " 74,366
" " 90,000 " . . .	" " 109,780

și alte multe câștiguri mai mărunte.

În toată lumea cele mai norocoase lose se trag dela loteria noastră care se va deschide nu peste mult.

110,000 lose cu 55,000 Lose cu câștig

se vor pune pe sorți, adică vor câștiga jumătate din toate losele ce se vor trage, după cum arată nota de mai la vale.

14 millió 459.000 koronát

sorsolnak ki rövid 5 hónap alatt.

A legnagyobb nyeresemény a legszerencsésebb esetben

1,000.000 korona.

Továbbá 1 jutalom 600.000. 1 nyeresemény 400.000.

1 à 200.000. 2 à 100.000. 1 à 90.000. 2 à

80.000. 1 à 70.000. 2 à 60.000. 1 à 50.000.

1 à 40.000. 5 à 30.000. 3 à 25.000. 8 à 20.000.

8 à 15.000. 36 à 10.000 korona és még sok egyéb.

összesen 55.000 nyeresemény és jutalom 14.459.000 korona összegben.

Prețurile clasă I de lose sunt următoarele:

o optime (1/8) fl. — 75 sau 150 cor. | o jumătate (1/2) fl. 3 — sau 6 — cor.
un pătrar (1/4) fl. 150 „ 3 — „ | un întreg (1/1) fl. 6 — „ 12 — „

Losele vor fi distribuite după ce banii se vor trimite, sau poste restante.

Se poate comanda până la:

19 Noembrie st. n. a. c.

12 6-8

la casa de bancă a lui

Török A. și Soțul

BUDAPESTA.

CEA MAI MARE CASĂ DE LOSURI.

Loteriile cele mai mari ale noastre sunt:

PRINCIPALA: VI., Teréz-körut 46a. LATERALE: I. Váci-körut 4,
2. Muzeum-körut 11, 3. Erzsébet-körut 54.

Scrisoarea pentru comandă să tae. Banca **Török și soțul**, Budapesta.

Vă rog a-mi trimite losuri originale de 1-a clasă de ale loteriei de clasă împreună cu planul oficios.

Suma de Coroane { Vă rog a o rambursa
o trimit cu mandat postal
o alătur în note de bancă (în timbre) } ce nu convine
se șterge.

Adresa corectă

IN ATENȚIA M. ON. DAME

În urma îngrămădirii corseturilor în magazinul nostru

Corsetele noastre moderne

LE VINDEM CU PREȚ DE JUMĂTATE

Rugăm atât cumpărătorii din provincă, cât și din loc să binevoiască a se convinge despre efinătatea mărfurilor noastre.

Comande după măsură grabnic. 35 5-7

Frații Brassay

ARAD, Strada Forray.

Institut de credit pe pământuri în Sibiu.

(NAGYSZEBENI FÖLDHITELINTÉZET).

Pe lângă condițiunile cele mai avantajoase dăm împrumuturi ipotecare

cu amortisare pe 10, 15, 20, 25, 30, 35, 40 1/2 și 50 ani în rate de jumătate de an, în cari se cuprinde plătea atât a cametei, cât și a capitalului.

Împrumuturile se plătesc cu bani gata în valoarea nominală a scrisurilor ipotecare.

Arangearea împrumuturilor o efectuește încredințatul nostru

Szücs F. Vilmos în Arad

care poate da totodată toate deslușirile.

Institutul de credit pe pământuri în Sibiu.

(Nagy-szebeni Földhitelintézet)

Provocându-mă precum la anunțul de sus, rog onor. public doritor de împrumuturi ipotecare, că și până acum și de-acum să se adreseze cu încredere la mine cu afacerile sale; principiul meu a fost și rămâne același, ca să prestez publicului în totdeauna un serviciu solid.

Spesele de intabulare la dorință le anticipez; onorariul meu urmează ulterior.

1063 6-

Cu stimă:

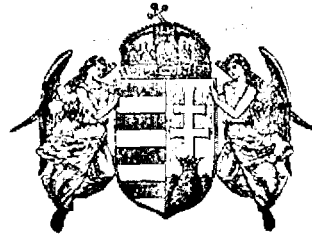
Szücs F. Vilmos

institut de credit pe imobile și pământuri

în Arad, Piața Boros Béni nr. 22 (Piata de bucate)

(Casa Spielmann, Etagiul I.)

Premiat cu medalia cea mare milionară la expoziția din Budapesta în 1896.

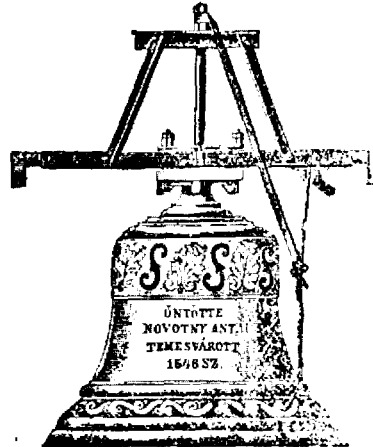

Turnătoria de clopote și de metal

a lui

Antoniou Novotny

în Timișoara-Fabric.

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonice, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu adjuștări de fer bătut, construite sare a le întoarce cu ușurință în ori ce parte totodată ce clopotele sunt bătute de o lătare prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomand

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provezute în partea superioară — cu violina — cu guri dură figura

S și p ntru aceea și un ton mai intensiv, mai rădănc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminoasă decât cele de sistem vechiu sau că un clopot patentat de 327 klg. este egal în ton unui clopot de 408 klg. patent după sistemul vechiu.

Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător, — spre preadjuștarea clopotelor vechi cu adjuștare de fer bătut, — ca și spre turnarea de toate de metal

Clopote în greutate de 300 klg. și mai jos se află totdeauna gata în magazin.

Preț-curanturi ilustrate se trimit la cerere grătit și franco

1085 15-52